

УДК 338.439.02:631.57

Т. В. Стройко,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри організації виробництва та агробізнесу,
Миколаївський державний аграрний університет

ЛОГІСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Розглянуто основні теоретичні підходи до визначення логістичної інфраструктури підприємства. Досліджено сучасний стан та проблеми розвитку логістики в Україні. Обґрунтовано організаційний механізм логістичної інфраструктури підприємства. Розроблена схема створення універсальної логістичної інфраструктури підприємств.

Ключові слова: логістика, логістична інфраструктура, управління підприємством, ефективність, механізм.

The basic theoretical going is considered near determination of logistic infrastructure of enterprise. The modern state and problems of development of logistic are investigational in Ukraine. The organizational mechanism of logistic infrastructure of enterprise is reasonable. The chart of creation of universal logistic infrastructure of enterprises is worked out.

Keywords: logistic, logistic infrastructure, management by an enterprise, efficiency, mechanism.

Вступ. В сучасних умовах розвитку економічних виробничих систем, активізації конкурентної боротьби на ринку товарів та послуг все більшого значення набуває логістика, і зокрема, розвиток логістичної інфраструктури. Адже саме функціонування останньої, здатне забезпечити той неперервний ланцюг, по якому протікатимуть всі необхідні логістичні операції з матеріальними потоками. Будь-яке підприємство має свою організаційну структуру та специфічний економічний механізм спрямований на забезпечення взаємних інтересів товаровиробників та споживачів продукції. Логістична інфраструктура відіграє базову роль у формуванні та розвитку ринкових відносин, тому її дослідження є особливо актуальним в умовах транзитивної економіки.

Механізм функціонування та управління логістичною інфраструктурою підприємств є найменш дослідженою проблемою в галузі логістики. Хоча останнім часом у вітчизняній практиці все ширше використовуються нові методи та технології оптимізації доставки товарів, що ґрунтуються на логістичних концепціях. Проблеми обґрунтування понятійного апарату процесу руху товарів і його основні складові в їхньому взаємозв'язку розглядалися в працях відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як В.В.Апопій, Д.Бауерсокс, П.П.Боршевський, О.Бурдяк, С.І.Дорогунцов, Є.В.Крикавський, О.В.Неборачко, М. Окландер, Л.Г.Чернюк, М.І.Щацевський та інші. В наукових публікаціях залишаються малодослідженими сутнісні та функціональні особливості логістичної інфраструктури підприємств, механізми управління нею.

Постановка задачі. Метою нашого дослідження стало обґрунтування основних підходів до формування логістичної інфраструктури та застосування її як дієвого інструменту управління підприємством.

Результати. В економічній літературі більш повно розглядаються теоретико-методологічні основи логістики як науки, і значно менше уваги приділяється логістичній інфраструктурі. Зокрема, до основних чинників стрімкого впровадження логістики у світовій економіці можна віднести: швидкий розвиток інформаційних технологій та персоналізація ЕОМ; глобалізація ринків; структурні зміни в організації бізнесу; поширення філософії управління якістю [1, с. 23].

По суті, стрімкий розвиток глобальної економіки вимагає пошуку прогресивних напрямів зростання виробництва. Одним з них, на наш погляд, є створення логістичної інфраструктури як на макрорівні, так і на мікро рівні. Логістична інфраструктура є тим ефективним інструментом управління підприємством, який здатен забезпечити проривний синергетичний ефект. Логістичні ланцюжки виробництва та проєсування продукції стануть засобом економії матеріальних, сировинних, енергетичних, фінансових, трудових та інших ресурсів. В цьому сенсі справедливим є визначення запропоноване І.Н.Карп: логістика є наукою раціонального мислення та практичної діяльності у сфері дослідження, проєкування, розробки, виготовлення, постачання та збуту необхідного, конкретного товару чи послуги від початкового моменту до кінцевого, із мінімальними витратами матеріальних, інформаційних, фінансових, технологічних, трудових ресурсів та часового проміжку на мікро -, макро -, мезо -, мега -, чи мета рівнях при обов'язковому контролі усіх операцій [2, с.7-8].

Відповідно, логістична інфраструктура - це той механізм, що забезпечує органічну єдність та ефективне функціонування всіх матеріальних логістичних потоків. З погляду Є.В. Крикавського логістична інфраструктура підприємства – це сукупність елементів, що виконують важливі логістичні завдання і забезпечують здійснення логістичних процесів. Він розглядає логістичну інфраструктуру, як цілісну систему управління (сукупність будівель, споруд з необхідним обладнанням для складування продукції, транспортні та маніпуляційні засоби, засоби пакування, засоби отримання, передачі та обробки інформації) [3, с.52]. При цьому під управлінням логістичною інфраструктурою підприємства Соколова О.Є. [4] пропонує розуміти процес приведення інфраструктури підприємства до стану рівноваги або досягнення цілей по ефективному забезпеченню та обслуговуванню логістичних процесів та операцій на підприємстві.

Існують деякі інші визначення, тобто інфраструктура, до якої відноситься логістична схема, як цілісна господарська система утворення, транспортування, збору, складування, сортування, сертифікації та ідентифікації, реалізації, утилізації та рециклінгу з елементами відповідного обслуговування, а саме інформаційного, маркетингового, транспортного, комерційного тощо називається логістичною інфраструктурою [5, с.139].

Логістична інфраструктура в виробничих системах виконує наступні функції:

- зберігання продукції в пристосованих складських приміщеннях;
- переміщення продукції, за допомогою спеціальних транспортних та маніпуляційних засобів;
- система пакування сировини та готової продукції;
- інформаційно-аналітичне забезпечення логістичних потоків.

Для сучасного ринку логістичних послуг в Україні характерними є ряд тенденцій: - мінімізація витрат, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням, перепакуванням, митним документооборотом призводить до актуалізації менеджменту та маркетингу що, своєю чергою, призвело до підвищення попиту на логістичні послуги та складську нерухомість;

- підвищення попиту на якісні логістичні послуги;
- зниження витрат виробників за рахунок логістики та строків між етапами виробництва та споживання.

При цьому негативними факторами, що впливають на розвиток ринку логістичних послуг є незадоволеність попитом на складські приміщення та недостатньо розвинена транспортна інфраструктура, а також нестача кваліфікованих кадрів у галузі логістики [6, с. 198].

Недостатній рівень розвитку логістики, взагалі, та логістичної інфраструктури, зокрема, підтверджують і аналітичні матеріали Світового банку. Ця інституція, сприяючи розвитку торгівлі та транспорту в Україні, досліджує питання транспортного, митного, логістичного та технологічного забезпечення зовнішньої

торгівлі, виявлення сильних та слабких сторін середовища, в якому здійснюється логістична діяльність в Україні. Складовими елементами показника ефективності логістики (LPI) були діяльність митної служби, компетентність логістики, рівень міжнародних перевезень, можливість відстеження вантажів, розвиток інфраструктури, своєчасність доставки. Так, Україна, за цим показником в 2008 році займала 73-тє місце у світі (для порівняння: Туреччина – 34-тє місце, Польща – 40-ве місце, Румунія – 51-ше місце, Болгарія – 55-те, Білорусія – 74-те, Росія – 99-те). В 2010 році за індексом логістичної ефективності Україна посіла 102 місце із 155 [7].

Основним завданням функціонування логістичної інфраструктури підприємств є створення механізму, що ефективно забезпечує взаємодію основних елементів логістичної системи: "постачання - виробництво - складування - транспортування - збут". Сучасні умови розвитку економічних процесів вимагають створення умов по об'єднанню промислових, комерційних підприємств і підприємств інфраструктури ринку в інтегровані логістичні ланцюжки. Саме вони здатні швидко, своєчасно і з мінімальними витратами здійснювати постачання продукції споживачеві. Передумовами для інтегрованого логістичного підходу є:

- нове розуміння механізмів ринку і логістики як стратегічного елементу в реалізації і розвитку конкурентних можливостей підприємств;
- реальні перспективи і сучасні тенденції по інтеграції учасників господарських зв'язків між собою, розвитку нових організаційних форм - логістичних мереж;
- технологічні можливості в області новітніх інформаційних технологій, що відкривають принципово нові можливості для взаємодії і зниження витрат [8].

В умовах глобалізації та інтеграції економічних систем досягнення стратегічних цілей діяльності підприємств можливе лише за умови функціонування розгалужених логістичних мереж, що значно знижує ризики підприємства в ринковому середовищі. При чому необхідною умовою ефективного функціонування логістичної інфраструктури виробничих підприємств є перевищення логістичного потенціалу інфраструктури по відношенню до логістичного потенціалу основного матеріального потоку. Схематично організаційну структуру логістичної інфраструктури можна представити у вигляді рисунку 1. Цілісно логістична інфраструктура поєднує в собі зовнішню і внутрішню складову, що формують і регулюють матеріальні і інформаційні потоки в середовищі функціонування підприємства.

Рис. 1 Організаційна структура логістичної інфраструктури підприємства

Сучасні науковці відмічають нестачу уваги до інформаційної складової логістики, до якої входять підприємства, що надають інформаційні послуги та підприємства, що відповідають за рециклінгові процеси при здійсненні руху усіх видів потоків. Пояснюючи необхідність підвищеної уваги до інформаційної складової, дослідники зазначають, що за оцінкою фахівців логістика на 90 % складається з інформаційних технологій. Так, сьогодні практично неможливо забезпечити ефективність будь-яких логістичних операцій без застосування інформаційних технологій і програмних комплексів для аналізу, планування, підтримки і ухвалення оптимізаційних рішень. Більш того, саме завдяки розвитку інформаційних систем і технологій з'явилася можливість автоматизації операцій в логістичних системах і логістика стала домінуючою формою організації руху товару на висококонкурентному ринку [9].

Формування логістичної інфраструктури повинно базуватись на принципах раціоналізму, системності, комплексності, балансу інтересів суб'єктів ринку, орієнтації на задоволення потреб споживачів. Можливо представити схему створення універсальної логістичної інфраструктури (рис.2).

Рис. 2. Схема створення універсальної логістичної інфраструктури підприємств

Особливого значення для ефективної роботи логістичної інфраструктури має застосування системного підходу, який включатиме в себе обґрунтування стратегії розвитку логістичної інфраструктури та її деталізація в поточних планах підприємств; розподіл обов'язків та відповідальності працівників на всіх ділянках логістичної інфраструктури; запровадження мотиваційної системи оплати праці, формування інформаційно-консультативної інфраструктури. Основним результатом роботи логістичної інфраструктури повинно стати мінімізація витрат на обслуговування матеріальних потоків [10, с.106].

Висновки. Підсумовуючи все вищезазначене, слід відмітити, що оптимальна логістична інфраструктура підприємства являє собою систему, яка регламентує та регулює структуру і швидкість матеріальних потоків виходячи з необхідних критеріїв ефективності функціонування підприємства. Концептуальні засади формування ефективної логістичної інфраструктури повинні спрямовуватись на застосування проектних підходів, що враховують сучасний стан інфраструктури та наявні проблеми, формують логістичну інфраструктуру за принципом оптимізації сукупних витрат на одиницю її пропускну здатності.

Список використаних джерел

1. Бакаєв О.О., Кутах О.П., Пономаренко Л.А. Теоретичні засади логістики: Підручник. Т. 1. — К.: Київ.ун-т економіки і технологій транспорту, 2003. — 430 с.
2. Карп І. М. Використання логістичних систем в управлінні підприємством: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08. 06. 01 «Економіка, організація та управління підприємствами» / І.М.Карп. —Тернопіль, 2006.—22с.
3. Крикавський С.В. Логістичне управління. / С.В. Крикавський. — Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2005. — 683 с.
4. Соколова О.С. Проблеми управління логістичною інфраструктурою підприємств / О.С. Соколова—Режим доступу:http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/PSPE/2007-2/Sokolova_207.htm
5. Н.В. Павліха. Застосування логістичного підходу з метою управління потоками відходів в регіоні.: Научные труды ДонНТУ. Серия экономическая. Выпуск 75, 2004, – с.138-145
6. Савіна Н.Б. Інфраструктура логістичних процесів економічної діяльності / Н.Б. Савіна — Режим доступу: [www.nbuu.gov.ua > portal/natural/Vnulp...2009...34.pdf](http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Vnulp...2009...34.pdf)
7. Logistics Performance Index – Global LPI Ranking [Електронний ресурс]. – Режим доступу-<http://info.worldbank.org/etools/tradesurvey/modelb.asp?sorder=lpirank&sgroup=0>
8. Некрасов А.Г. Феномен снижения затрат на взаимодействие в интегрированных логистических цепочках / А.Г.Некрасов.—Режим доступу: http://www.integprog.ru/pub_fenomen.php
9. Казанська О.О., Герашенков А.С. Аналіз розвитку інфраструктурного забезпечення національної економіки / О.О. Казанська, А.С.Герашенков.— Режим доступу: [www.nbuu.gov.ua/Головна сторінка Порталу>.../2010_33/Files/3316.pdf](http://www.nbuu.gov.ua/Головна%20сторінка%20Порталу.../2010_33/Files/3316.pdf)
10. Стройко Т.В. Логістична інфраструктура: теоретичний аспект/ Т.В.Стройко //Маркетингове забезпечення продовольчого ринку України. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м.Полтава, 7-8 квітня 2009 року).—Полтава.—2009.—С.105-106

Стаття надійшла до редакції 20.09.2011 р.

ТОВ "ДКС Центр"